

*Любомир РОМАНКО,
студент 3-го курсу інженерно-технічного факультету
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
м.Кам'янець-Подільський*

*Науковий керівник: Валерій НЕСТЕРЕНКО
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри права, професійної та
соціально-гуманітарної освіти
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»
м.Кам'янець-Подільський*

ОЛЕКСАНДР ВОЛОДИМИРОВИЧ КРАСІВСЬКИЙ

У другій половині 1920-х велику роль у формуванні географічного та геологічного краєзнавства на Поділлі відіграв професор Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту Олександр Володимирович Красівський.

Він прибув із Києва до Кам'янця-Подільського у 1924 р. До цього він працював Українському геологічному комітеті, де розпочав геологічну зйомку Брацлавського і Ольгопільського повітів у зв'язку з пошуками залізно-марганцевих руд. Вчений у місті над Смотричем упродовж кількох років викладав геологію, мінералогію та ґрунтознавство в Інституті народної освіти (далі – ІНО) та сільськогосподарському інституті (далі - СГІ). В першому томі «Записок СГІ в Кам'янці на Поділлі" (1924 р.) було опубліковано його працю «Уваги щодо новіших ґрунтоутворюючих відкладів Поділля» [2].

30 травня 1927 р. О. Красівський очолив секцію природи науково-дослідної кафедри природи, сільського господарства й культури Поділля, що діяла на базі СГІ. До плану підсекції приладової геології та ґрунтознавства, яку науковець паралельно очолював, входило дослідження таких тем: «Виявлення продукційних сил ґрунтів Поділля», «Виявлення впливу, рельєфу на

продукційність ґрунтів», «Вивчення гідрогеологічних продукційних сил Поділля» [1, с. 5].

Упродовж 1927 р. на засіданнях підсекції приладової геології та ґрунтознавства у присутності 20-50 слухачів було заслухано реферати О.Красівського «Геологічна будова берегів Дністра» та викладача сільськогосподарської економіки та с.г. рахівництва СГІ І. А. Олійника «Ґрунти Кам'янецьчини» [1, с. 6]. Крім того, під керівництвом О.Красівського членами підсекції було організовано «Мінералогічний музей», в основу якого було покладено колекції колишнього «Природничого музею Поділля», який припинив своє існування у 1923 р. Фонди новоутвореного музею постійно поповнювались матеріали, які збирались членами підсекції під час наукових експедицій та екскурсій.

Підсекція прикладової геології і ґрунтознавства організовувала семінари для підготовки майбутніх аспірантів, у якому проходили наукову практику 10 студентів СГІ старших курсів. Так, 28 березня 1927 р. було заслухано реферат Д.Наливайка «Морфологія ґрунту й агрономія», 4 квітня - доповідь І.Лепікаша «Ґрунти Поділля», «Кілька слів до практичних робіт по ґрунтознавству» [1, с. 150]. Підсумковою працею О.Красівського стала стаття «До питання ґрунтоутворюючих порід і новітніх відкладів Поділля», що була опублікована у 1928 р.

У 1925 р. на базі Кам'янець-Подільського історико-археологічного музею було створено наукове товариство при ВУАН. Найчисельнішою у ньому була природничо-математична секція, до якої увійшло 38 членів [4, с. 99]. У план секції входило дослідження рельєфу, орографії, гідрографії, ґрунтів, геології, флори, фауни, метеорології Поділля. 28 листопада 1926 р. на засіданні товариства О.Красівський прочитав доповідь «З геологічних спостережень на Поділлі за останні роки» [4, с. 110]. Проте, наукове товариство все ж таки головну увагу приділяло історико-археологічним дослідженням, тому науково-краєзнавча

робота у сфері геології чи ґрунтознавства і далі провадилася передовсім в межах інститутів та науково-дослідної кафедри.

Велику допомогу О.Красівський надав Тульчинському окружному красзнавчому товариству, що було утворено наприкінці 1926 р. і до якого вступило 200 членів (селяни, агрономи, учні шкіл). Вчений допоміг їм створити метеорологічну станцію та написав геологічний нарис «Брацлавщина» [4, с.74].

У 1929 р. професор О.Красівський залишив Кам'янець-Подільський, та почав працювати в Центральному геологічному комітеті, що згодом був реорганізований в Українське районне геологорозвідувальне управління, а з 1931 р. вчений став співробітником Українського геолого-розвідувального тресту.

В період великого терору 1937-1938 рр. постраждали ті вчені, які свого часу сприяли розвитку географічного красзнавства на Поділлі, але на той час працювали в різних містах УСРР. Зокрема, у 1937 р. в Києві було сфабриковано справу академіка М.Г. Світальського, який очолював Інститут геологічних наук АН УСРР. По його справі до смертної кари були засуджені завідувач кафедри гідрогеології Харківського університету професор Р.Р. Виржиківський, який свого часу працював у Вінниці та колишній аспірант професора О. Красівського, а на момент арешту кандидат геолого-мінералогічних наук, І.А. Лепікаш. Згодом були репресовані також завідувач відділом Інституту геологічних наук М.І. Безбородько (свого часу працював у Кам'янці-Подільському) та провідний співробітник "Укргеолтресту" О.В. Красівський, який загинув наприкінці 1937 р. [3, с.96].

Перелік використаних джерел:

1. Баєр М. Науково-дослідна кафедра природи, сільського господарства і культури при Кам'янецькому СГІ. *Записки СГІ*, 1927. – Кн. 4.

2. Красівський О. Уваги щодо новіших ґрунтоутворюючих відкладів Поділля // *Записки сільськогосподарського інституту в Кам'яниці на Поділлі*. – Кам'янець-Подільський, 1924. – Том. 1. – С.18-32.

3. Макаренко Д.Є. Ніч української геології / *Матеріали всеукр. конфер. «Злочин без кари» (3-4 листопада 1997 р.)*. К.: Стилос, 1998. - С.91-101.

4. Філь. Юхим До історії Кам'янець-Подільського Наукового при УАН товариства. *13. Краєзнавство*. Видавництво Українського комітету краєзнавства. Харків – 1929. - №3-10.